

NAGY-MOLNÁR Szilvia

Gondolatok Feri Lainšček *Szerelem-sziget* című regényéről

Feri Lainšček *Szerelem-sziget* című művét tizennyolc hónapon keresztül írta, mely 2003-ban jelent meg először, majd több utánnomásban egyebek mellett 2015-ben. Idén készült el a magyar fordítása. A magyar közönség előtt 1996 óta jól ismert szerző rendkívüli alapossággal merült bele a történelmi személyek sorsának tanulmányozásába, a regény idején lezajló háttéresemények elemzésébe. Az író a magyar határhoz közel született, Dolenci faluban, amely Muravidékhez tartozik. Az elemi iskola kezdetéig csak muravidéki nyelven beszélt, csak ezt hallotta a környezetében, mely megegyezik a magyarországi szlovének nyelvjárásával. A mű magyar fordítását dr. Zágorec-Csuka Juditnak, a kötet fordítójának részletes, elemző utószava zárja. Pilisvörösváron, a Muravidéki Baráti Kör Kulturális Egyesület gondozásában 2022-ben látott napvilágot.

A regény az első világháború idején játszódik, amikor végbemegy az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása, és bekövetkezik a birodalom korábbi területeinek elcsatolása, jelen esetben a Muravidéknek az újonnan létrejövő Szerb–Horvát–Szlovén Királysághoz történő csatolása.

A *Szerelem-sziget* műfaját tekintve családragénynek mondható, ugyanakkor a lélektani próza hagyományai ugyanolyan mértékben jelen vannak benne. A szerző eltér a megszokott főhőskonceptiótól, hiszen nem férfit, hanem regénye középpontjában egy nőt állít az olvasó szeme elé. (Ezzel a 18. századi angol szerzőkkel [Defoe, Richardson], a romantika irodalmából [Georges Sand, Brontë-nővérek] induló, majd a 20. század nagy elbeszélőinek műveiből [Paszternak, Németh László] ismerős hagyományt folytatja, ideértve a Tolsztoj és Flaubert által megfogalmazott különleges női témákat, figyelemmel a nőkérdés irodalmi megközelítésének korabeli két pólusára, vagyis Ibsenre és Strindbergre.) A női főhős érzelmein, gondolatain, álmain, cselekedetein keresztül ismerjük meg a környezetet, a körülötte élőket, a vidéki és kispolgári lét mindennapjait.

Elica Sreš édesanyjával Belatinczban¹ lakik egy évtizede, csendes magányban. Az édesanya „törékeny volt, és vékony derekú, mint egy kislány. Sápadt arca viszont furcsa módon nagynak tűnt, arckifejezésében volt valami természetellenesség. Azokban a dolgokban, ahol véleményt kellett nyilvánítani, olykor-olykor összetűzésbe kerültek egymással, és ilyenkor úgy tűnt, hogy nem tudnak egymás közelében élni.” Elica alig 23 éves hajadon, aki eddigi élete során egyetlen férfit sem ismert. Erről Zichy Gusztáv gróf lányának, a 29 éves korában elhunyt szintén hajadon Zichy Teodórának temetésén kellett tanúbizonyságot tennie. Az egymásra maradt anya és lánya megtiszteltetésnek vette eme eseményen való részvételt, hiszen a

¹ Vö. FÉNYES Elek: *Magyarország geographiai szótára Pesten*: Kozma Vazul, 1851: I. kötet: 111. o.

néhai családfő a gróf lóistállójában dolgozott haláláig. Anya és lánya mélyen istenfélő katolikusok voltak, gyakorolták vallásukat, betartották az előírásokat. A hitbeli kérdések mellett szigorúan figyeltek a falusi hiedelmek, szokások megtartására, nem akartak elütni a vidéki közösségtől. Így Elicának bár nem volt ínyére az életkora miatt, végül mégis fehér öltözetben jelent meg a többi falusi szűz mellett a szertartáson. Ez a motívum ellenkezőleg hatott az eseményekre, hiszen úgy tűnt, mintha nem is temetésre készülnének az eladósorba kerülő lányok, hanem saját menyegzőjükre a jövődöbéli vőlegénnyel, aki jelen esetben nem maga Jézus Krisztus. Az Istennel való kapcsolatuk révén a hiedelmek szerint egyfajta áldozatot mutathattak be az esőért. „Mindegyik lány a saját fűzfakosarába feszületet helyezett, behintette száraz falevelekkel, rőzsét tett rá, majd meggyújtotta. A Mura folyó szellemének felajánlott égő hajókosárcák elindultak a folyón lefelé. Ha a következő három nap leforgása alatt eleredt az eső, az áldozat meghallgatásra talált. Ha viszont a szárazság tovább pusztított, egyértelművé vált, hogy valamelyik lány hazudott, a gyanúsítottat egy fából készült csónak aljára kötözték, és az élő csónakot belökték a folyóba. Ha a szerencsétlen lány valahogy mégis megmenekült, akkor ez azt bizonyította, hogy tényleg szűz volt. De ha elnyelték a hullámok, akkor meg voltak győződve arról, hogy a Mura szelleme ragadta el. A műben ily módon előbukkanó, a nép körében meggyökeresedett szokások, mesei elemek magukkal vonzzák a mágikus realizmust, mely sokat vitatott fogalom.² Ilyen elemnek mondható az álom, jelen esetben a „selyempipő aranyozott kapcsokkal”,³ mely egykor Zichy Teodóra lábbelije volt. Az álom, amely rémálomnak tűnt Elicának, anyja értelmezésében mást jelentett. „A sok szűzlány közül a grófnő mégiscsak rád gondolt, és ez emlékezetes lesz az életedben, mindig kísérni fog téged.” Az anya ajándékként fogta fel, míg a lánya úgy érezte, hogy valamilyen bűnt követett el, amiért őt gyanúsítják. A mágikus realizmus akkor mutatkozik meg igazán, amikor az álom a későbbiekben valósággá válik.

Spranszky Iván és Elica megismerkedése a temetésen váratlan esemény. A lány hirtelen észrevette, hogy „világos, kissé hunyorgó tekintet szegeződött rá, mely nem osztozott mindnyájuk szomorúságában, nem volt illedelmes. Talán unatkozott a férfi, és így múlatta az időt.” Elica számára Iván az olvasókönyvében megjelenő vadászhoz hasonlít, aki magányos alak, de férfias, magabiztos, ugyanakkor van valami félelemkeltő is benne a merészségével és hajthatatlanságával. A köztük lévő korkülönbség, a 12 év egyfajta apai gondoskodást nyújtott számára. Tapasztalatlansága Ivánt még inkább arra ösztönözte, hogy felismerje, ő lesz számára a megfelelő feleségnek való, akit majd úgy manipulál, ahogy neki tetszik. Srešné ugyanannyira naiv, mint a lánya. Élete célja, hogy jól adja férjhez egyetlen, életben maradt gyermekét, aki „Isten ajándéka”. Lánya boldogságát reméli a vízügyi felügyelő mellett. Habár a szóbeszédnek valóságnak tűnnek, az idős asszony nem kételkedik bennük, inkább szemet huny

² Bizonyos kontextusban a mágikus realizmus előzményeit a Kolumbusz előtti dél- és latin-amerikai, azték, maya és inka civilizációk szerzőire és prédikátoraira vezetik vissza, egészen a 16. századig. Eszerint nem a Franz Roh által amerikai festmények leírására megalkotott fogalom fedti le a jelenséget, hanem annál tágabb értelmű, nemcsak Marquez vagy Bulgakov vagy a posztmodern és utána következő generáció irodalmában találunk példákat, hanem Gogol művészete is idetartozik. A téma részletesebb magyar szakirodalmát lásd BÉNYEI Tamás: *Apokrif iratok. mágikus realista regényekről*. Debrecen: Kossuth Egyetemi Kiadó, 1998; RÉVÉSZ Emese: *Mese, mítosz, história. Archaizálás és mágikus realizmus az 1960–70-es évek magyar művészetében*; kurátor Révész Emese; Balatonfüred: Balatonfüred Kulturális Nonprofit Kft. – Balatonfüred Városért Közalapítvány, 2021; CZÉRE Béla: *Látomás és mítosz. Lírai próza és mágikus realizmus. Tanulmányok*. Budapest: Hungarovox, 2021.

³ <https://mek.oszk.hu/00700/00756/html/01.htm>

felettük. Bizonyára az emberekből csak az irigység beszél, milyen tehetős, jó megjelenésű nővel ajándékozta meg az Isten. Hiába reagál lánya minden rezdülésére, akár pozitív amaz, akár negatív, Iván esetében valahogy homokba dugja a fejét. Amikor megérzi, hogy lánya titkol előle valamit, akkor is inkább külső segítséghez folyamodik. Új nénihez, a népmesei – de nagyon is valóságos – figurához, a falu boszorkányához, javasasszonyához küldi Elicát, aki régi, jól bevált varázslatait használja, egyben kihasználva a tudatlanokat. Előkerül a só szimbóluma. Ahogyan a Biblia utal a hithű és példamutató keresztényekre: „Ti vagytok az élet sója, és a világ világossága.” (Mt 13, 19) Új néni megjegyzi: „Sót nem tett a bölcsődbe édesanyád.” A só, amely védett az átok és a varázslat ellen, a lány születésekor még ritkaságszámba ment, drága volt, így valószínű, hogy nem adatott meg, ahogyan a szokás megkívánta volna. A só-motívumnak itt adódhat egy másik, szimbolikus olvasata is. Ha Elica nem kapott sót a bölcsőjébe, nem lehet az élet sója sem. Ez talán ott bizonyosodik be, hogy jóhiszeműségében még a házasság megkötése előtt odaadja magát Ivánnak. A férfi tudatosan cselekszik, hiszen, ha a pletykák igazak, előző feleségétől nem született utódja. Tisztában van azzal, ha Elica áldott állapotba kerül általa, már nem lehet más felesége, hiszen egy megszegyenült nővel senki sem házasodna. Elica és Iván között mindvégig egyfajta apa-lánya viszony érezhető. Iván az úgynevezett előnászéjszakán úgy figyelmezteti Elicát, mint egy gyereket, hogy véletlenül se beszéljen senkinek a történetekről, még a jövőendő gyermekeinek sem. Ennél a mozzanatnál is észrevehető, hogy Iván takargatni akar valamit, ugyanúgy, mint Belatinczen a Mura partján, a réten: „a mi szerelmünk itt vert fészket, és nem szeretném, ha ez bárkinek is felesleges nyugtalanságot okozna. A nagy szeretet ugyanúgy hat, mint az erős gyűlölet, ottmarad még akkor is, amikor az emberek régen meghaltak már.” Elica nem érti a szavak mögött rejlő titokzatosságot, inkább marad boldog tudatlanságban. Akkor eszmél fel, amikor már késő. Vajon miért nem mesélt Iván a múltjáról? – kérdezhetette magától. Valódi énjé akkor kezdett kibontakozni felesége előtt, mikor megmutatta neki, miből szerezte figyelemreméltó vagyonát. Iván számára csak egyetlen Isten létezett, ez pedig az arany volt. És itt válik láthatóvá a mű axiológiai rétege: Ennek megszerzése érdekében képes volt a rászoruló horvát szegény embereket a lehető leggonoszabb módon kihasználni, éjszaka is dolgoztatni. Feri Lainšček szemlátomást rendkívül alaposan tanulmányozta az aranymosás⁴ művészetét. Az olvasó könnyen megérthette, milyen nehéz és fáradságos munka. Az utolsó fázisnál különösen, amikor az aranyat kimosták az iszapos rétegből, és ehhez higanyt kellett felhasználniuk, hogy a szemcsék a felszínre kerüljenek. A végtermékként előállított folyékony aranyból még le kellett fűjni a higany párlatát, amelyhez egészséges tüdőre volt szükség. Iván azzal motiválta embereit, hogy egy kitalált személy, egy bizonyos Kapucinar segítségével felemelte az arany árát. Az embereivel csak szóbeli szerződést kötött, de a szavát mindig állta. Ahogy a férj Elica tudtára adta, miért élnek olyan jó módban, a fiatalasszony csak így válaszolt: „Van aranyunk és eszünk is hozzá, már csak a szív erejére lenne szükségünk.” Az első pillanattól fogva ördöginek, démoninak festett Iván nem értette szavait, majd legyintve csak annyit mondott, megtoldva egy hivatkozással az újszövetségi passzusra: „Mert nem ismered Muraszombatot... Csak a pénz az úr. Akinek van, annak adatik, akinek kevés van, attól az is elvétetik.”⁵ Hasonló a helyzet a hírnév, a becsület esetében, és más dolgoknál is ez a valóság.”

⁴ Lásd *Néprajzi lexikon* (főszerk.: Ortutay Gyula). Budapest: Akadémiai kiadó, 1977: I. kötet: 122. o. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/a-a-71E01/aranymosas-71F3A/>

⁵ Lásd Mt. 13, 12, 25, 29.

Másként vélekedett a férfi, mikor beköltöztek fényűző új otthonukba Muraszombaton. „Minket úgy ismernek, mint akik tiszta lappal indulnak, és tartják a szavukat.” Nem véletlenül kapták ajándékként a narancsot⁶ érkezésükkor Rosa asszonytól, amely 1918 tavaszán hét⁷ fehér virágot bontott, melyek úgy pompáztak, mint a Göncölszekér csillagai. A gyümölcs maga a tisztaság, tökéletesség és termékenység jelképe. Így látszólag tiszta lappal indult az ifjú pár az új lakhelyen.

A szerző regényét három nagy fejezetre tagolta, melyet Julian Spranszky, a frigyből született fiú levele és előszava keretez. Az első részben megismerheti az olvasó a főszereplő nő vidéki környezetét, életkörülményeit, megismerkedését jövőbeli férjével. A második rész már a polgári életüket mutatja be, annak elurasodott állapotában. Előkerül a politika, a háttérben meghúzódó történelmi események, a komoly- és a cigányzene. Ugyanakkor az álom bizonyos szinten valóra válik, hiszen Elica számára feltárul Iván rejtélyes múltja. A fiatalasszony kezdi megérezni, hogy erőszakkal lett kiszakítva vidéki, kispolgári környezetéből. Hiába a legújabb divat és a kávéházi összejövetelek, belül mégis ugyanaz a lány marad, aki bárki előtt fel meri vállalni a véleményét. Így történt ez akkor is, amikor Simon Lenhardt zongoraművész mesél a Schumann házaspárnak Brahms-hoz fűződő kapcsolatáról. Az úri hölgyek mind elítélik Clara Wiecket, amiért 36 évesen többgyermekes anyaként fellángol az ifjú zeneszerző iránt. Szerintük „a férj márpedig férj, a gyerekek pedig egy nőnél legyenek az első helyen!” Erre Elica ekképpen reagál: „Lehetséges, de hát az ilyen fajta szerelmet elpusztítani úgyszemint lehet, ezt az embernek be kell látnia, nemde?”

Clara Wieck apja általi házi őrizete hasonlítható Estella várbeli fogva tartásához Mikszáth Kálmán–*Beszterce ostroma* című művében. A nő fogva tartása persze mélyebb, ősbibb, szimbolikusabb értelmet hordoz. Ugyanez fedezhető fel az ifjú Simon Lenhardt és felesége, Gitta megismerkedése kezdetén, amikor Gitta apja mindent megtett volna, csak hogy lánya nem menjen hozzá a zeneszerzőhöz. Végül a szerelmesek győztek, de az apa nem feledett, így Simon sem kerülhette el azt, hogy a frontra vigyék.

A zene megjelenése a regényben nem véletlen, hiszen a szerző fiatalkorának meghatározó élménye a cigánysággal, annak kultúrájával való kapcsolat volt, így került előtérbe a cigányzene is. A műben megemlékezésre kerül az európai zenekultúrában roppant hatású Reményi Ede neve, aki Brahms egykori barátja volt, egyben neves cigányzenész. A regényben a szlovén és magyar népet képviselő szereplők Iván kivételével egymást segítik. Különösen igaz ez a magyarokra, ennek megfelelően Forgas Jenő segít Andrásnak és Elicának a szökésben. Hiába a politikai háttéreseemények, amelyek a szereplők beszélgetéseiből is kiderülnek, valahogy mégis megvan a két nép közötti összetartás. A Mura folyó az, amely jelképesen szétválasztja őket egymástól.

Elica identitása megkérdőjeleződik. Keresi a létezés értelmét. Érzékeli a házasságában a valódi érzelmek hiányát, a külsőségek hangsúlyozását. A múltba vágyik vissza. Ehhez eleinte a megfelelő lelki társnak az öreg lovászbembert, Forgas Jenőt találja. Ő hangsúlyozza a fiatalasszony számára, hogy hallgasson a szívére és keresse fel édesanyját. Ekkor döbben rá,

⁶ PÁL József – ÚJVÁRI Edit: *Szimbólumtár: Jelképek, motívumok, témák az egyetemes és a magyar kultúrából*. Budapest: Balassi Kiadó, 2001: 351. o.

⁷ PÁL József – ÚJVÁRI Edit: i. m. 212. o.

hogy nemcsak ő magányosodott el, hanem édesanyja is, akit a rossz álmok az örületbe kergettek. Elica ekkor már felismerte, hogy házassága csupán érdekházasság. Őt és főleg édesanyját szegény emberként elvakította a pénz, ezáltal lett férje engedelmes árnyéka. Az erkölcs kettőssége mutatkozik meg: a szegény ember, akit a pénz magával ragad, míg a gazdag ember lelke üres marad. Utóbbi „erkölcsi” mivolta az emberek kizsákmányolásában mutatkozik meg. Ez vezet ahhoz, hogy Iván a feleségétől is eltávolodik. Elica esetében az erkölcs eltűnése a házasságtörésben teljesebb be. Ő csak egy test maradt, mely utódot szült. Ennél a momentumnál kerülhet elő a magyar irodalmi művekben fellelhető párhuzam. Németh László: *Iszonyában* Kárász Nelli szintén csak egy utódnemző test volt a házasságában. Míg Nelli boldogtalanságában megtartóztatta magát a testiségtől, addig Závada Pál *Jadвига párnája* című regényének hősnője keresve kereste az alkalmat a hűtlenségre. Elicában a vágyakozás nem azonnal jelentkezett, hanem a víz közelsége hozta elő belőle. A víz szerepe kétféle lehet. Az egyik az alaktalan, formátlan víz, amely női princípium, maga az őanyag, az univerzális anyaméh, a Magna Mater. A kezdet és a vég káosza, nem indul sehonnan, és nem mozog semmiféle cél felé. A vízbe merülés feminin jellegű. A vízhez, az eredethez való visszatérés, az újjászületés lehetősége.⁸ Elica folyóba merítkezése egyfajta vágyakozás kifejezése az újjáéledésre, amely itt nem a bibliai megkeresztelkedésre utal, hanem inkább az erotika általa eddig meg nem tapasztalt újszerűségére. A folyó áramlása egyfajta megváltás és menekülés a boldogság felé. Tao Te King⁹ szerint a gyengeség ereje a víz, amely lágyágában mégis kivájja a köveket. Ez a latinból ismert igazság, a magyar „lassú víz partot mos”, a szlovén közmondásban így jelenik meg: „A csendes víz megemészti a partot.” („*Tiha voda breg izpodjeda.*”)¹⁰ Wass Albert folyton variált refrénné teszi a múlandóság és állandóság örök szimbólumaiként *Üzenet haza* című versében: „a víz szalad, a kő marad, a kő marad.” Ez a kő főszereplő lesz az öreg javasasszony, Új néni boszorkányos kísérletében, amikor hogy megállapítsa, Elica állapotos-e, vizelettel telt pohárba helyezi a követ e szavakkal: „Az élő kő majd mindent elmond nekünk.” A kő ugyanúgy megjelenik a Mura folyón való kacsázáskor. Elica apja kilenceszer tudta megugratni a követ a víz felszínén. Ugyanez sikerült Andrásnak is. A kilences szám visszautal Elica születésére, általában a fogantatástól a születésig eltelt időre, mitologikus módon az élet keletkezésének misztériumára. A hősnő két bátyja halála után kilenc évvel jött a napvilágra. A görög mitológiában a kilences szám a küzdés idejét jelképezi.

A műben a Mura folyót az író nem véletlenül kitüntetett szereppel ruházza fel. Ha csupán ennek a földrajzi névnek az eredetére gondolunk, mindjárt két jelentés is társul hozzá. Az indogermán eredetű szótó a *mori* a ‘víz testét’ jelenti, míg az ógörög *moira* szótó ‘sors’ jelentésű. A Mura teste ebben az értelemben a regényben szimbolikusan Elica teste, melyet férje utódnemzésre használ fel. A megszületett fiúgyermek pedig magára az aranyra utal (az alkímiából ismert *filius regi* alakját idézi), amelyet szintén a folyóból nyer ki magának Iván. Így kerül a mű kontextusába az „aranycsinálás” motívuma, vagyis az alkímia, amelynek elsődleges célja az arany előállítása. Ugyanakkor metaforikus jelentőségű is, amely az ún. filozófiai alkímia szimbolikus tudománya értelmében beteljesíti az öntökéletesedés fogalmát. Alkimista felfogás szerint a természet mindig a tökéletességre tör, így csak aranyat akar létrehozni. E gondolkodás szerint Isten az emberi lelket a tökéletesség utáni vágyakozással

⁸ PÁL József – ÚJVÁRI Edit: i. m. 509. o.

⁹ PÁL József – ÚJVÁRI Edit: i. m. 510. o.

¹⁰ Bojc Etbin: *Pregovori in reki na slovenskem*. Ljubljana: Državna Založba Slovenije, 1974: 146. o.

itatta át. Akár a természetnek, az embernek is az Istenhez való hasonlatosság felé kell törekednie.¹¹ Paolo Coelho népszerű regényében, *Az alkimista* című művében is tudatosan mutatja fel az alkímia súlyát az európai szellemtörténetben. Ez részben Iván magabiztosságában nyilvánul meg, aki szinte mindenki fölött állónak érzi magát. Aki az útjába kerül, és szerinte ártalmas, azzal leszámol. Itt utalhatunk az álomban felbukkant nőre, aki nemcsak a pletykák révén válik valósággá, hanem a száraz kútba hajított, majd megtalált holttest révén is. Ugyanehhez az eszközhöz nyúl Iván, amikor a csendőrök elkergetik Andrást. Az arany a megtisztulás szimbóluma is egyben, hiszen az alkímiai procedúra során a sötét anyagból fehér lesz. Julian utószavából olvasható ki ez az átalakulás, amikor leírja, ahogyan édesapja a Murához való mindennapos látogatásával egyfajta megbánást tanúsít elvesztett felesége iránt.

A mű eredeti címe: *Ločil bom peno od valov*, ami szó szerint azt jelenti: „Elválasztom a habot a hullámoktól.” A hullámokat maga Iván testesíti meg, aki az önmagában romboló erő képviseli. Míg a hab Elica, akiben viszont erősebb a dac. Kettejük kapcsolata párhuzamba hozható Aphroditével és Erósszal. Előbbi a szerelem és termékenység istennője, akinek termékenységi aspektusát attribútumként az alma, illetve a gránátalma jelzi. Aphrodité nevében az *aphrosz* szótó jelentése ‘tajték, hab’,¹² melynek helyére a műben a narancs kerül. A legfrissebb, a folytatást is tartalmazó kötet *Murska saga* összefoglaló címe már jobban rámutat a Mura folyó szimbolikus szerepére. A magyar fordításban Zágorec-Csuka Judit rátapintva a „jelszó” elveszett Paradicsomot visszaadó erejére, a *Szerelem-sziget* címet választotta. Ez a mesébe illő cím a menekülés titokzatos és csábító jelszavaként kulminál a cselekményben. A beteljesedett szerelem Elicát egyetlen férfihez köti, aki nem más, mint András, aki voltaképpen maga a „sziget”.

Az istennő alakja és neve nem véletlenül kitüntetett szerepet kap az alkímiában, „alkimista istennő” gyanánt, mivel misztikus hatalommal rendelkezik, amely másokban felébreszti a szerelmet. Erósz pedig a szerelem férfi istene, aki a szerelmi vágy megtestesítője a teljesség keresésével. Muraszombat egyben az Édenkertet testesíti meg az ifjú pár számára, akik az alma helyett narancsot kapnak a bűnbe vivő kígyótól, aki maga a házvezetőnő. Az alkimisták szemében a kígyó jótékony lény, mivel az embert a tudáshoz irányította, ahhoz a fegyverhez, amelyet teremtője ellen felhasználhat.¹³ Rosa asszony szerepe is látszólag pozitív, hiszen igyekszik egyik fél pártját sem fogni, inkább mindkettővel kedves lenni. A narancs viszont nem a termékenység elősegítését jelenti, hanem a már megtermékenyített állapotra utal. Ebben az esetben viszont a kígyó rosszabbik énje jön elő, hiszen ismerve az előzményeket, felmerül a gyanú, hogy mégis Ivánnal áll cinkosságban.

A regény, folytatásával együtt 2022-ben *Murska saga* címmel jelent meg a Beletrina kiadónál Szlovéniában, mely huszonöt évvel ezelőtt alakult Diákkiadó néven. Megalapítása óta Szlovénia egyik legambiciózusabb könyvesháza, amely világszínvonalú irodalmi és humán területhez sorolt könyvprogramot kínál, és büszke a klasszikusok kiadására, valamint a

¹¹ SELIGMANN Kurt: *Mágia és okkultizmus az európai gondolkodásban*. Budapest: Kairosz kiadó, 1997: 146. o.

¹² PÁL József – ÚJVÁRI Edit: i. m. 47. o.

¹³ SELIGMANN Kurt: i. m. 79. o.

legígéretesebb kortárs irodalmi hangok felkutatására. Feri Lainšček munkái közül tizenkettőt ez a kiadó bocsátotta a nagyközönség elé.

Feri Lainšček Muraszombaton él jelenleg, ahol a fordító, dr. Zágorec-Csuka Judit született. Mindkettőjük jól ismeri a Mura folyót és a Muravidéket, szlovén nevén Prekmurjét. A szerző szegény családból származik, így testközelből megtapasztalta a gyermekkori nélkülözést. Szülei nem voltak magasan iskolázottak, viszont mindig hittek gyermekükben, és abban, hogy valamire viszi majd az életben. Ehhez pedig nagy támogatást és szeretetet kapott tőlük. Megtanulta, hogyan dacoljon a reménytelenséggel. Ifjúkorától szerelmese a festészetnek. Példaképe akkoriban Picasso volt, és ő maga is egészen jól rajzolt. Felvételizett a Képzőművészeti Akadémiára, ám nem járt sikerrel. Ekkor kezdett el dolgozni a Szlovén Rádió hírszerkesztőségében, szabadúszóként. Amint első regényét, a *Zarándokokat* megírta, akkora sikert ért el vele, hogy több bevételre tett szert, mint amikor a rádióban tevékenykedett. Ekkor határozta el magát, hogy minden erejét az irodalomnak szenteli. Sosem vesztette el a reményt és a hitet, hogy sikerülni fog. Úgy tartja, hogy a boldogsághoz bátorság kell. Csak akkor fog bele egy regény megírásába, ha egy téma nagyon izgatja, amikor a lehető legtöbbet meg akar tudni róla. Ha meghatódik egy regény megírása után, akkor az azért van, mert valami újat tanult meg és ezáltal érzi, hogy az olvasóknak is tetszeni fog. Egy mű megírásának két része van: az egyik a racionális rész, amely minden irodalmi mű megalkotásához szükséges. A másik pedig az a rész, ami a tudatalattijából származik. Elmondása szerint nagy hatással van rá C. G. Jung az aktív képzelet módszerével. A regényírás mellett verseket költ, forgatókönyveket ír, folyóiratokat szerkeszt, dalokat ír és egyúttal ad elő. Filmjei között szerepel a *Kakas reggelije*, amelynek története egyik regénye alapjául szolgál, melynek fő motívuma a szerelem, és annak vágyakkal teli megvalósulása. Három regényéért részesült Prešeren- és Kresnik-díjban.¹⁴

Zágorec-Csuka Judit Jókai-díjas szlovéniai magyar költő, író, műfordító, könyvtáros, magyartanár, biblioterapeuta. Jelenleg a Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ igazgatójaként ültette át a regényt magyarra. A Maribori Egyetem Fordítástudományi Tanszékén habilitált, ugyanott oktatóként is dolgozik. A Kaposvári Egyetemen szerezte meg fejlesztő biblioterapeutai végzettségét. Költőként a 80-as évektől publikál, eddig nyolc önálló verseskötete és egy novelláskötete jelent meg. Tudományos téren kilenc tanulmánykötetet és három szakmonográfiát alkotott. Szívügyének tekinti a szlovéniai magyarok helyzetét, nyelvi identitását, kapcsolódását az anyanyelvezethez. Fordítástudományi kutatásai is a két nyelv kapcsolatára terjednek ki. Ennek foglalatát kínálja *A magyar-szlovén és szlovén-magyar irodalmi kapcsolatok tükröződése a fordításirodalomban* című monográfiája.

¹⁴ <https://onaplus.delo.si/intervju/feri-lainscek-od-starsev-sem-se-naucil-kljubovati-brezupu/>